

PREOT COSMIN LAZĂR

HOMO FABRICATUS?

*Statutul embrionului uman
din perspectivă ortodoxă,
în contextul biotehnologiilor
contemporane*

PREOT COSMIN LAZĂR

HOMO FABRICATUS?

*Statutul embrionului uman
din perspectivă ortodoxă,
în contextul biotehnologiilor
contemporane*

*Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului Părinte IRINEU,
Arhiepiscop al Alba Iuliei*

Ediția
REÎNTREGIREA
Alba Iulia, 2022

Tehnoredactare și copertă: **Pr. Andrei Motora**

Colecția: *Studia Theologia*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
LAZĂR, COSMIN

Homo fabricatus? : Statutul embrionului uman din perspectivă ortodoxă, în contextul biotehnologiilor contemporane / pr. Cosmin Lazăr ; carte tipărită cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Irineu, Arhiepiscop al Alba Iuliei. - Alba Iulia : Reîntregirea, 2022

Conține bibliografie

ISBN 978-606-509-524-3

2

© **EDITURA REÎNTREGIREA**

Str. Mihai Viteazul, nr. 16,
510010, Alba Iulia (RO)

Tel: 0258 811 690

editurareintregirea@gmail.com

www.editurareintregirea.ro

CUPRINS

PREFAȚĂ	7
LISTA ABREVIERILOR.....	13
INTRODUCERE	15
Încadrarea lucrării într-un domeniu tematic	17
Scopul și obiectivele generale ale lucrării.....	31
Stadiul cercetării.....	33
Metodologia de cercetare.....	62
Limitele cercetării.....	62

Capitolul I

BIOTEHNOLOGII CONTEMPORANE DE MANIPULARE A EMBRIONULUI UMAN ȘI DEMNITATEA OMULUI CA CHIP AL LUI DUMNEZEU

I.1. PROBLEMATICA MANIPULĂRII EMBRIONULUI UMAN DIN PERSPECTIVA ETICII ORTODOXE	68
I.1.1. Crearea de noi embrioni uniparentali prin intermediul partenogenezei.....	68
I.1.2. Crearea de noi embrioni biparentali unisexuali prin asocierea a două ovule	71
I.1.3. Crearea de noi embrioni prin asocierea nucleelor a doi spermatozoizi	72
I.1.4. Crearea de noi embrioni prin divizare artificială	73
I.1.5. Crearea de noi embrioni prin asocierea ovulelor cu nucleul celulelor adulte.....	74

I.1.6. Crearea de noi embrioni din asocierea celulelor cu jumătate din materialul genetic al celulelor adulte	75
I.1.7. Crearea de noi embrioni prin asocierea ovulelor private de cromozomii lor și de nucleeele celulelor adulte	76
I.1.8. Alterarea transferului nuclear.....	77
I.1.9. Crearea de embrioni bisexuali biparentali prin fertilizarea unei celule haploide partenogenetice de o celulă spermatică	77
I.1.10. Mola hidatiformă parțială sau sarcina molară.....	78
I.1.11. Embrionii tetraploizi	79
I.1.12. Embrionii multiparentali	80
I.1.13. Axa maternă și transferul citoplasmatic.....	80
I.1.14. Transferul pronuclear	81
I.1.15. Crearea de noi embrioni prin asocierea embrionilor cu o celulă, depredați de cromozomii lor și nucleeele celulelor adulte.....	82
I.1.16. Crearea de noi embrioni, prin asocierea embrionilor cu două celule care au fost private de cromozomii lor și de nucleeele celulelor adulte.....	83
I.1.17. Crearea de noi embrioni hibridi umani/umani.....	83
I.1.18. Crearea de noi embrioni genetici himerici umani/umani.....	84
I.1.19. Crearea de noi embrioni himerici umani/non-umani.....	88

I.1.20. Crearea de noi embrioni hibridi umani/non-umani	89
I.1.21. Probleme etice privind manipularea embrionară.....	93
I.2. FERTILIZAREA „IN VITRO” (FIV) SAU PUNCTUL DE PLEcare AL MANIPULĂRII VIEȚII UMANE.....	97
I.2.1. Infertilitatea în postmodernitate.....	102
I.2.2. Cercetarea pe celule stem embrionare ca instrumentalizare a embrionului uman în scopuri științifice. Perspectiva interconfesională privind demnitatea intangibilă a omului ca și chip al lui Dumnezeu.....	110
I.2.2.1. Poziția Bisericii Ortodoxe	120
I.2.2.2. Poziția Bisericii Romano-Catolice.....	126
I.2.2.3. Poziția Bisericii Protestante	130
I.2.3. Aspecte medicale și etice ale fertilizării „in vitro”	139
I.2.3.1. Etape medicale reproductive și proceduri biotehnologice	142
I.2.3.1.1. <i>Evaluarea și pregătirea cuplului pentru tratament</i>	142
I.2.3.1.2. <i>Stimularea ovariană și inducerea ovulației</i>	151
I.2.3.1.3. <i>Recuperarea ovulelor</i>	156
I.2.3.1.4. <i>Embriotransferul (ET)</i>	164
I.2.3.1.5. <i>Probleme etice privind fertilizarea „in vitro”</i>	169
I.3. ASPECTE MEDICALE ȘI ETICE ÎN DIAGNOSTICUL GENETIC PREIMPLANTATOR (DGP)	186
I.3.1. Noțiuni introductive.....	187

1.3.2. Metode de biopsie embrionară	189
1.3.3. Aneuploidiile cromozomiale în preimplantarea embrionară	192
1.3.4. Probleme etice ale diagnosticului genetic preimplantator.....	194
I.4. RISCURILE IMPREVIZIBILE ALE MANIPULĂRII EMBRIONULUI UMAN: EUGENIA LIBERALĂ.....	205
I.4.1. Eugenia și etosul științific.....	208
I.4.2. Biopolitică și rasism.....	210
I.4.3. Eugenia liberalăși „Designer Babies”	213
I.5. TRANSUMANISMUL CA PROVOCARE ETICĂ	220
I.5.1. Repere antropologice transumaniste	221
I.5.2. „Human Enhancement”	224
I.5.3. „Moral Enhancement”	229
I.6. CONCLUZII	236

Capitolul II

STATUTUL EMBRIONULUI UMAN ȘI DEMNITATEA OMULUI ÎNTR-O ABORDARE INTERDISCIPLINARĂ

II.1. STATUTUL EMBRIONULUI UMAN ÎN ANTICHITATE	239
II.1.1. Statutul embrionului uman în gnoza și filozofia antică	240
II.1.2. Statutul embrionului uman în medicina antică	250
II.2. STATUTUL EMBRIONULUI UMAN ÎN TRADIȚIA ȘI EXEGEZA BIBLICĂ.....	252
II.3. STATUTUL EMBRIONULUI UMAN DIN PERSPECTIVA FILOZOFIEI CONTEMPORANE.....	258

II.3.1. Fundamentele istorico-filozofice ale demnității umane	259
II.3.2. Demnitatea omului ca „scop în sine”. Diferența dintre legalitate și moralitate din perspectivă kantiană	271
II.3.2.1. Principiul bunăvoinței	272
II.3.2.2. Acțiunea conform obligației sau legii morale.....	273
II.3.2.3. Imperativele categorice	277
II.3.2.4. Principiul autonomiei	286
II.3.3. Distorsionarea conceptului de „demnitate umană”	288
II.4. ARGUMENTELE SCIP	293
II.4.1. Argumentul speciei	295
II.4.2. Argumentul continuității.....	299
II.4.3. Argumentul identității.....	304
II.4.4. Argumentul potențialității	310
II.4.5. Contraargumentele „SCIP” din perspectivă singeriană.....	318
II.5. STATUTUL BIOLOGIC AL EMBRIONULUI UMAN....	327
II.6. CONCLUZII	339

Capitolul III

STATUTUL EMBRIONULUI UMAN ȘI DEMNITATEA OMULUI DIN PERSPECTIVA BIOETICII ORTODOXE

III.1. STATUTUL EMBRIONULUI UMAN ÎN PATRISTICA RĂSĂRITEANĂ ȘI RECEPTAREA ANTROPOLOGIEI PATRISTICE LA PĂRINTELE DUMITRU STĂNILOAE.....	341
--	-----

III.1.1. Statutul embrionului uman la Sfântul Grigorie de Nyssa.....	342
III.1.2. Statutul embrionului uman la Sfântul Maxim Mărturisitorul.....	355
III.1.3. Demnitatea embrionului uman ca „raționalitate plasticizată” a lui Dumnezeu și persoana umană ca punct culminant al plasticizării raționalității divine.....	374
III.2. STATUTUL EMBRIONULUI UMAN ÎN DOCUMENTELE OFICIALE ALE BISERICII ORTODOXE.....	390
III.2.1. Sinodul Panortodox din Creta.....	390
III.2.2. Biserica Ortodoxă Greacă.....	394
III.2.3. Biserica Ortodoxă Rusă.....	401
III.2.4. Biserica Ortodoxă Română.....	406
III.2.5. Biserica Ortodoxă din Statele Unite ale Americii.....	408
III.3. STATUTUL EMBRIONULUI UMAN ÎN BIOETICA ORTODOXĂ CONTEMPORANĂ.....	412
III.3.1 Bioetica ortodoxă și demnitatea embrionului uman din perspectiva teologului Stanley Harakas.....	415
III.3.1.1. Aspectul apofatic și catafatic al ființei umane.....	418
III.3.1.2. „Imago Dei” și „imago Trinitatis”.....	420
III.3.1.3. Chip și asemănare.....	421
III.3.1.4. Ființa umană căzută în păcat.....	423
III.3.1.5. Interrelația trup-suflet.....	425
III.3.1.6. Întruparea.....	426
III.3.1.7. Biserica ca Trup al lui Hristos.....	428
III.3.1.8. Pro viață.....	429

III.3.1.9. Trăirea sacramentală	431
III.3.1.10. Viziunea eshatologică	432
III.3.1.11. Resurse liturgice ale bioeticii ortodoxe	434
III.3.2. Perspectiva ortodoxă asupra manipulării embrionare și „conceptul de sacralitate a vieții” la John Breck	439
III.3.2.1. Debutul vieții umane și conceptul de „sacralitate a vieții”	441
III.3.2.2. Statutul embrionului uman	449
III.3.2.3. Biotehnologiile de reproducere medicală din perspectiva bioeticii ortodoxe contemporane.....	456
III.3.2.4. Problema manipulării biotehnologice a omului din perspectivă ortodoxă.....	459
III.3.3. Provocările biotehnologiei și statutul embrionului uman în bioetica lui Jean Boboc	468
III.3.3.1. Pnevmatizarea zigotului și eshatonul.....	469
III.3.3.2. Eugenismul și „copilul perfect” ca paradigmă a transumanismului	482
III.3.3.3. Noua antropologie și artificializarea naturii umane.....	489
III.3.3.4. „Corectitudinea genetică” și hegemonia somatocrației	495
III.3.3.5. Perfectibilitatea umană în lumina antropologiei ortodoxe	500
III.4. CONCLUZII.....	504
III.5. CONCLUZII FINALE.....	508

ANEXE.....	511
Anexa 1: Enciclica Sfântului și Marelui Sinod de la Creta și Biserica în fața provocărilor contemporane.....	511
Anexa 2: Documentul Sfântului și Marelui Sinod de la Creta despre misiunea Bisericii Ortodoxe ca mărturie de dragoste în slujire.....	513
Anexa 3: Poziția oficială a Bisericii Ortodoxe din Grecia referitoare la statutul și natura embrionului.....	515
Anexa 4: Poziția oficială a Bisericii Ortodoxe din Grecia referitoare la statutul spiritual (moral) al embrionului.....	516
Anexa 5: Poziția oficială a Bisericii Ortodoxe din Grecia referitoare la drepturile etice ale embrionului.....	517
Anexa 6: Poziția oficială a Bisericii Ortodoxe din Grecia referitoare la provocările fertilizării „in vitro”.....	518
Anexa 7: Poziția Bisericii Ortodoxe Elene față de rolul tehnologiei.....	524
Anexa 8: Poziția Bisericii Ortodoxe Elene referitoare la interesele financiare și consecințele psihologice ale tehnicilor de reproducere asistată.....	525
Anexa 9: Biserica Ortodoxă Elenă și contrapropunerea sa.....	527
Anexa 10: Biserica Ortodoxă Elenă și îndrumătorul ei pastoral.....	528
Anexa 11: Poziția oficială a Bisericii Ortodoxe Ruse referitoare la dezvoltarea tehnologiilor biomedicale.....	531

Anexa 12: Poziția oficială a Bisericii Ortodoxe Ruse referitoare la consecințele morale ale manipulării embrionului.....	532
Anexa 13: Poziția oficială a Bisericii Ortodoxe Ruse referitoare la bolile ereditare și manipulările genetice	534
Anexa 14: Poziția oficială a Bisericii Ortodoxe Ruse despre clonarea umană	536
Anexa 15: Poziția oficială a Bisericii Ortodoxe Române cu privire la problema avortului.....	537
Anexa 16: Enciclica din 17 octombrie 2001 a Bisericii Ortodoxe din Statele Unite ale Americii „Cercetarea celulelor stem embrionare din perspectiva creștinismului ortodox”	544
Anexa 17: Enciclica din ianuarie 2002 a Bisericii Ortodoxe din Statele Unite ale Americii „Clonarea embrionilor umani”	550
BIBLIOGRAFIE.....	555
MIC DICȚIONAR DE TERMENI GENETICI ȘI BIOMEDICALI	615